

Högläsning på mellanstadiet?

En kvalitativ undersökning om lärares syften med högläsning i
årskurs fyra, fem och sex

Reading aloud in middle school?

A qualitative study of teachers' purposes for reading aloud in grades
four, five and six

Elin Lindkvist & Marcus Moore

Akademien för utbildning, kultur
och kommunikation
Svenska
Självständigt arbete
i lärarutbildningen
Avancerad nivå
15 hp

Handledare: Magnus Jansson

Examinator: Thomas Sjösvärd

VT

2022

SAMMANDRAG

Elin Lindkvist & Marcus Moore

Högläsning på mellanstadiet?

En kvalitativ undersökning om lärares syften kring högläsning i årskurs fyra, fem och sex

Reading aloud in middle school?

A qualitative study of teachers' purposes for reading aloud in grades four, five and six

2022

Antal sidor: 33

Syftet med undersökningen är att ta reda på varför lärare använder högläsning på mellanstadiet samt om syftet med högläsning förändras i de olika årskurserna. För undersökningen har vi använt oss av semistrukturerade intervjuer och en tematisk analys. När vi frågade informanterna om deras syften med högläsning kunde vi sortera in svaren i fyra teman. Dessa teman handlar om högläsning som språkutvecklande, mysig och avkopplande stund, för att väcka ett intresse för litteratur och skapa upplevelser hos/för eleverna och sist att använda högläsningen som diskussionsunderlag och som hjälp i värdegrundsarbete. Dessutom har vi redogjort för våra respondenters förändring av syften och användning av högläsning i de olika årskurserna fyra, fem och sex där det bland annat framkommer att högläsning används oftare i årskurs fyra än i årskurs fem och sex.

Nyckelord: Högläsning, Litteratur, Mellanstadiet, Språkutveckling, Undervisning

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	6
1.2 UPPSATSENS DISPOSITION	6
2. TIDIGARE FORSKNING OCH BAKGRUND	7
2.1 HÖGLÄSNING MED ETT SPRÅKUTVECKLANDE SYFTE	7
2.2 HÖGLÄSNING OCH DESS AVKOPPLANDE PÅVERKAN	9
2.3 ANVÄNDANDET AV HÖGLÄSNING	10
3. METOD OCH MATERIAL	11
3.1 METODVAL	11
3.1.1 Semistrukturerade intervjuer	11
3.2 URVAL	12
3.4 ANALYMETOD	13
3.5 DATABEARBETNING	14
3.6 RELIABILITET OCH VALIDITET	15
3.7 ETISKA PRINCIPER	15
4. RESULTAT OCH ANALYS	17
4.1 SYFTEN MED HÖGLÄSNING	17
4.1.1 Språkutvecklande	17
4.1.2 Mysig och avkopplande stund	18
4.1.3 Skapa intresse och upplevelse	19
4.1.4 Diskussionsunderlag och värdegrundsarbete	20
4.2 FÖRÄNDRING AV SYFTEN, ANVÄNDNING OCH ANTAL HÖGLÄSNINGSTILLFÄLLEN MELLAN ÅRSKURSERNA	21
4.2.1 Syften	22
4.2.2 Användning	23
4.2.3 Antal högläsningstillfällen	23
5. DISKUSSION	25
5.1 DISKUSSION I RELATION TILL BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING	25
5.2 METODDISKUSSION	27
6. AVSLUTNING	29
6.1 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	29
REFERENSER	30
BILAGA 1. INTERVJUGUIDE	32
BILAGA 2. MISSIVBREV	33

1. Inledning

Högläsning är en aktivitet som lärare använt sig av väldigt länge. När elever får skönlitteratur läst för sig får de möjlighet att lära sig saker om livet, olika samhällen, andra människors livssituationer men framförallt om det svenska språket och olika lässtrategier. De får även höra korrekta meningsbyggnader, öka ordförrådet, bättre grammatik och möjlighet att leva sig in i andra världar och kanske fly vardagen. Fantasin och tänkandet stimuleras vilket även kan leda till att eleverna blir bättre skribenter av egna texter (Kåreland, 2015 s. 195 ff).

Att kunna läsa och skriva är två av de största grundpelarna för kunskapsutveckling. Forskning beskriver att barn som tidigt blir lästa för och är delaktiga i diskussion av böcker/texter får bättre språk-, läs- och skrivutveckling senare i livet (Liberg, 2003 s. 215 ff). Vi anser att högläsning är en pedagogisk metod som kan användas till att stärka elevernas förmågor och testa kunskapskrav som finns i läroplanen, LGR11, för ämnet svenska. Vi vill därför göra en studie där vi undersöker i vilket syfte verksamma lärare använder just metoden högläsning i sin undervisning.

Det finns inte mycket forskning kring just högläsning på mellanstadiet. Vi har intrycket av att högläsning minskar ju högre upp i åldrarna man kommer. Trots att forskning visar på flertalet positiva effekter av att läsa högt tror vi att det används mer för yngre barn. Vi tycker också att syftet med högläsningen ibland kan vara otydligt beskrivet av lärarna och därför vill vi undersöka vilket detta är.

Vi har valt att avgränsa oss till högläsning som sker på mellanstadiet inom ämnet svenska och därmed vill vi intervjua verksamma mellanstadielärare. Vi kommer att undersöka lärares användning av högläsning i undervisningen – i vilket syfte använder mellanstadielärare sig av högläsning i skolan? Vi vill dessutom undersöka om högläsningen minskar ju högre upp i årskurserna man kommer. Högläser man mer i årskurs fyra än i årskurs sex och i sådana fall varför?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka i vilket syfte lärare använder sig av högläsning i sin undervisning på mellanstadiet. Vi vill även undersöka om och i så fall hur högläsningen förändras ju högre upp i årskurserna eleverna kommer.

- Vilka syften har lärare på mellanstadiet med högläsning i sin undervisning?
- Förändras syftena med, och därmed användningen av, högläsning i de olika årskurserna på mellanstadiet?

1.2 Uppsatsens disposition

Uppsatsen är disponerad i flera delar. Först kommer kapitel 1 med inledningen där vi argumenterar för uppsatsens relevans och beskriver dess syfte och frågeställningarna. I kapitel 2 delger vi en bakgrundsbild av den tidigare forskning som finns kring vårt valda ämne.

Kapitel 3 är ett metodkapitel där vi redogör för vår valda metod samt urvalet och hur undersökningen genomfördes samt databearbetningen. Kapitel 4 innehåller resultat och analys där vi redogör för och analyserar undersökningens resultat. Efter det kommer kapitel 5 med vår diskussion där resultatet och metoden diskuteras. Kapitel 6 innehåller en kort sammanfattande avslutning och förslag på vidare forskning. Därefter finns referenslistan och allra sist kommer bilagorna som består av intervjuguiden som användes vid intervjuerna samt missivbrevet vi skickade ut till respondenterna.

2. Tidigare forskning och bakgrund

Här redovisas den tidigare forskning och bakgrund som vi anser vara relevant för vår undersökning. Forskningen presenteras under tre rubriker. Dessa är 2.1 Högläsning med ett språkutvecklande syfte, 2.2 Högläsning och dess avkopplande påverkan samt 2.3 Användandet av högläsning.

Majoriteten av forskningen som finns kring högläsning riktar sig mot högläsning som görs i ett förberedande syfte inför skolan, då barn inte har utvecklat sin egen läsning ännu. Det finns även en hel del forskning kring högläsning i de tidigare skolåren. Det finns emellertid inte så mycket forskning kring högläsning och dess användning på mellanstadiet, alltså i årskurs fyra, fem och sex.

2.1 Högläsning med ett språkutvecklande syfte

Både internationellt och i Sverige finns det oro kring trender i barns läsutveckling redan i tidig ålder. Att läsa högt är något som vuxna har uppmuntrats att göra för barn i flera hundra år och har länge varit den rekommenderade aktiviteten för att stärka språket (Beck, McKeown, 2001 s. 10). Resultatet av Beck och McKeowns (2001) forskning visar att högläsning i sig, utan någon förberedelse eller uppföljning inte nödvändigtvis behöver ge några större fördelar hos eleverna. Därför har de undersökt vad det är i aktiviteten högläsning som stärker språket hos elever på lågstadiet, då man ändå ser att högläsning fungerar språkstärkande. Resultatet visar även att det som stärker eleverna är att ge bakgrundsinformation om texten läraren ska läsa högt, detta kan ge en ökad nyfikenhet kring texten och ger tillräcklig information för att eleverna inte ska behöva urskilja även detta utan kan fokusera på innehållet. Observationerna som Beck och McKeown (2001 s. 11 f) gjort visar även att eleverna gärna vill knyta innehållet i upplästa texter till egna erfarenheter och därmed skapa en förståelse som är förankrad i deras egen världsbild.

Högläsning är en språkstärkande aktivitet för barn. De lär sig saker om människor, livet, språk och läsning (Pihlgren, 2019 s. 2 f). Barn får tidigt lära sig att det som förekommer i böcker ibland också kan förekomma i den verkliga världen. Barn som tidigt blir lästa för eller själva läser utvecklar literacy. Literacy innebär språkfärdigheter, att ha förståelse kring symboler och språkliga uttryck och därmed kunna använda dessa i samspel med förmågorna läsa och

skriva. Pihlgren (2019 s. 2 f) menar att kunna läsa och skriva är viktigt för att kunna öka utvecklingen av dessa språkfärdigheter, även om barn som inte kan läsa och skriva ändå utvecklar literacy med hjälp av högläsning. Hon menar att högläsning kan vara som en inträdesbiljett till literacy, eller början på en lång språkresa för barnen.

Forskning kring språkfärdighet där språkexponering i samband med socioekonomiska förutsättningar visar att det som gynnar eleverna mest är när yngre barn exponeras för språk. Denna engelska forskning av De Cat (2020 s. 279 ff) visar även att ha socioekonomiska förutsättningar inte nödvändigtvis behöver spela någon roll. Forskningen visar också att det är just exponeringen av språket som är det viktiga för att utveckla god språkfärdighet, de behöver inte nödvändigtvis arbeta aktivt med språkstärkande övningar eller uppgifter. Ju större mängd språkexponering för barn desto bättre språkfärdighet kommer de att utveckla och ha med sig hela livet (Skolverket, 2021b, u.s.).

Forskning som gjordes på 90-talet i USA visar att högläsning är en vital del av undervisningen. Via högläsning så får elever positiva läsförebilder, ny information, roliga läsoplevelser, bättre vokabulär, bättre grammatik, möjlighet att lyssna på böcker de inte skulle välja själva och kunskap kring andra människor och deras livsvillkor (Sanacore, 1991 s. 212 f). Forskningen visar även att om elever dessutom får möjlighet att lyssna på olika typer av texter så ökar deras kunskap kring olika texter, ämnesspecifika kunskaper och även vetenskapen om att olika typer av texter kan vara utmanande och intressanta för eleven.

Forskning gjord i Tyskland visar att elever i årskurs två och fyra bättre utvecklar sitt ordförråd om deras lärare använder sig av högläsning i klassrummet kontra att eleverna får läsa samma text själva (Suggate, Lenhard, Neudecker & Schneider, 2013 s. 560 ff). De elever som fick texten uppläst för sig hade betydligt bättre förståelse för texten som helhet och för specifika ord. Slutsatsen är att högläsning är fördelaktigt då läraren som läser högt agerar som en förebild och visar hur ord ska användas och uttalas.

2.2 Högläsning och dess avkopplande påverkan

Forskning som Pihlgren (2019 s. 2 f) sammanställt på uppdrag av Skolverket visar att om högläsning används i undervisningen för att det ska vara lugn och ro i klassrummet så främjas inte språkutvecklingen alls lika mycket som när högläsningens syfte är språkutveckling. Även om högläsning i sig är en lugn aktivitet och kan ge en avslappnande miljö i klassrummet så är det en felaktig utgångspunkt menar Pihlgren (2019 s. 2 f).

Högläsning anses vara bra på olika sätt även om forskare är oense om vilka kunskaper som utvecklas bäst. En anledning till högläsning i klassrummet är att aktiviteten skapar en gemenskap (Jönsson, 2007 s. 46 ff). Genom läsning delas gemensamma upplevelser om texten och sedan kan läraren arbeta vidare med det på olika sätt. När elever läser texter själva är det mycket energikrävande och innehållet hamnar därmed i andra hand eftersom elevens fokus blir på att just läsa texten. Högläsning är fördelaktigt när fokus ligger på innehållet i texten, eleven kan då fokusera på att ta in orden och handlingen från den som läser högt. När läraren har läst upp texten så sker ofta även samtal om innehållet. Eftersom läraren har läst texten högt för flera elever samtidigt och att de då har samma utgångsläge så tenderar samtalen om texterna att bli mer givande (Jönsson, 2007 s. 49).

Den största anledningen till att lärare använder högläsning i klassrummet är att det ger avkoppling och möjligheten att dela ett språkligt äventyr med varandra menar Merga och Ledger (2018 s. 138). Forskningen visar att en av anledningarna till att många lärare väljer att använda högläsning för avkoppling och att komma bort en stund är att lärarna alltid har uppskattat att läsa med detta syfte själva på sin egen fritid. De använder själva läsning som en strategi för att koppla av och lämna stress bakom sig (Merga & Ledger, 2018 s. 138).

2.3 Användandet av högläsning

Forskning gjord av Merga och Ledger (2018 s. 136) i Storbritannien, där 101 respondenter fick svara på frågor kring hur och hur ofta de använder högläsning i sin undervisning, visar att 98 procent använder sig av högläsning i sin undervisning. Cirka 33 procent läser högt varje dag och ca 62 procent använder högläsning minst en gång i veckan. De återstående fem procenten läser mindre än en gång i veckan men använder sig ändå av högläsning i undervisningen vid olika tillfällen. Forskningen visar även att lärare som undervisar äldre barn inte använder sig av högläsning lika ofta som de som undervisar yngre barn. Flera lärare uttrycker att det inte finns tillräckligt med tid till att använda högläsning lika ofta som de skulle vilja då de måste hinna med allt som står i läroplanen. Högläsningen används alltså med äldre elever enbart för att arbeta med olika uppgiftstyper som är kopplade till läroplanen (Merga & Ledger, 2018 s. 136 f).

Forskning kring uttal och den mest lämpliga metoden för uttalsundervisning visar att elever fick bättre resultat om de fick höra sin lärare läsa högt. Undersökningen gjordes i Tyskland och jämförde två elevgrupper. Ena gruppen fick en text uppspelad för sig digitalt och skulle sedan bli inspelad när de läste upp samma text. Den andra gruppen fick texten uppläst för sig av sin lärare och även direkt återkoppling vid uttalandet av ord innan de också spelades in när de läste samma text. Resultatet visar att de elever som fick texten uppläst för sig och direkt återkoppling fick ett mer lättbegripligt uttal (Skolverket, 2021a, u.s.).

3. Metod och material

Detta kapitel innehåller 3.1 Metodval, där vi beskriver vår metod. 3.2 Urval, innehåller en beskrivning av vårt urval och hur vi valde respondenter. 3.3 Genomförande där vi beskriver hur undersökningen genomfördes, 3.4 Analysmetod, där vi beskriver hur vi använt oss av tematisk analys. 3.5 Databearbetning där vi redogör för hur vi bearbetat vår data samt tabellen vi skapat. I 3.6 redogör vi för uppsatsens reliabilitet och validitet och sist i detta kapitel finns 3.7 Etiska principer.

3.1 Metodval

Denna undersökning är av kvalitativ karaktär. Kvalitativa metoder används oftast vid intervjuer, observationer eller analys av texter (Ahrne, Svensson, 2011 s. 10). Kvalitativ forsknings största fördel är att det blir möjligt att undersöka olika fenomen som inte går att hitta på någon annan plats. För oss innebär detta att vi kommer att fokusera på att tolka och tyda innehållet i det insamlade materialet för att sedan fastställa och resonera kring samband i de uppgifter vi samlat in.

3.1.1 Semistrukturerade intervjuer

Semistrukturerade intervjuer är enligt vissa forskare den viktigaste formen av intervjuer inom forskning. Semistrukturerade intervjuer ger en flexibilitet och balans som andra intervjuformer inte ger (Gillham, 2008 s. 103). Forskning som använder sig av semistrukturerade intervjuer kräver en stor mängd förberedelser innan utförande samt tolkningen och analysen av materialet kräver mycket arbete. Det som flexibiliteten ger kostar i arbete för att nivån på analysen och tolkningen ska vara tillräckligt hög. Strukturen för denna intervjuform är följande:

- Samma tid avsätts för alla intervjuerna.
- Samma huvudfrågor ställs till de som blir intervjuade.
- För att se till att samma saker täcks i intervjuerna kan respondenterna med hjälp av följdfrågor ledas vidare eller för att utveckla vissa delar.
- Frågorna följer en röd tråd och är relevanta för undersökningen.
- Frågorna är öppna.

Semistrukturerade intervjuer följer ett förbestämt frågeschema där även följdfrågor kan vara inkluderade. Följdfrågor ställs vid särskilt viktiga svar. Ordningsföljden på frågorna kan varieras om det anses vara lämpligt under intervjun (Bryman, 2018 s. 565 f).

Semistrukturerade intervjuer tenderar att ge en djupare bild av respondentens uppfattning då följdfrågor ibland kan hjälpa respondenten vidareutveckla sina tankar och resonemang.

I denna undersökning är semistrukturerade intervjuer utförda. Vi har ställt frågor till respondenterna enligt vårt frågeschema (Bilaga 1). Frågeschemat består av tolv huvudfrågor och följdfrågor ställdes ibland för att tydliggöra eller utveckla svar och på så sätt ge oss en djupare bild av respondentens uppfattning. Möjligheten att kunna ställa följdfrågor gjorde att intervjuerna kändes mer avslappnade enligt oss. Detta i sin tur ledde till att respondenterna var lugna och kunde svara på ett avslappnat sätt vilket gjorde att svaren gav oss en större förståelse kring hur lärare gör och resonerar.

3.2 Urval

Till undersökningen har vi gjort ett urval av respondenter. Vi valde att intervjua åtta personer som är verksamma lärare i årskurserna fyra, fem och sex. Eftersom vi ville jämföra om det fungerar olika i de olika årskurserna var det viktigt för oss att ha spridning på lärarna så att några undervisade i fyran, några i femman och några i sexan vid tillfället för intervjuerna, då vi anser att det man gör just nu är det man har färskast i minnet och kan redogöra bäst för. Vi har därför kontaktat lika många lärare från de olika årskurserna för att få ett så rättvist och korrekt resultat som möjligt.

Förutom att undervisa i en fyra, femma eller sexa skulle läraren även ha utbildning och behörighet att undervisa i ämnet svenska för dessa årskurser. Detta för att säkerställa att respondenten har god kunskap och kännedom om läroplanens kunskapskrav och centrala innehåll för ämnet. Vi ville dessutom ha respondenter från olika skolor för att få en bredare syn och inte enbart hur man gör på en skola. Totalt fick vi åtta respondenter från tre olika skolor. Samtliga årskurser blev representerade, dock inte precis lika många i varje årskurs.

3.3 Genomförande

Vi började med att skriva en intervjuguide med frågor för att sedan testa dessa på en försöksrespondent. Denna respondent passar in utifrån vårt urval för att se så att frågorna fungerar bra och ger oss svar som vi kan använda i vårt resultat som besvarar vårt syfte och våra frågeställningar. Efter denna intervju valde vi att justera frågorna lite och därmed räknas inte denna intervju med i resultatet. Sedan genomförde vi intervjuerna utifrån den nya justerade intervjuguiden. Vi genomförde totalt åtta intervjuer, sex stycken fysiskt och två stycken digitalt via Zoom. Vi upplevde ingen skillnad på kvalitén mellan de olika tillvägagångssätten. Intervjuerna spelades in med ljudupptagning.

3.4 Analysmetod

I denna undersökning har vi använt en tematisk analysmetod. Tematisk analys används ofta vid kvalitativ forskning och definieras av att skapa teman och subteman vid kodningen (Bryman, 2018 s. 707 f). Ett tema och i sin tur subteman grundas i koder som har identifierats i det insamlade materialet. Anledningen till att vi har använt oss av denna analysmetod är för att skapa en god struktur i det insamlade materialet och möjligheten att presentera de identifierade temana på ett tydligt sätt (Langemar, 2008 s. 128 ff). Då syftet med denna undersökning är att identifiera lärares syften med högläsning och ifall syftena ändras i de olika årskurserna anser vi att tematisk analys är en lämplig analysmetod.

För att identifiera teman i det transkriberade materialet beskriver Bryman (2018 s. 707 f) olika faktorer att leta efter. Dessa faktorer är bland annat språkliga kopplingar, metaforer, likheter, skillnader, upprepningar och repetitioner. Att hitta dessa faktorer i materialet innebär att kodning av materialet genomförs. I denna undersökning har vi letat efter dessa faktorer för att på så sätt identifiera koder och teman i materialet som är relevanta för undersökningens syfte.

Arbetsgången för att analysera material med hjälp av tematisk analys beskrivs med hjälp av sex steg (Bryman, 2018 s. 707 f):

- Materialet transkriberas.

- Materialet ska sedan läsas igenom noggrant.
- Materialet kodas.
- Utveckla koderna till teman.
- Utveckla subteman i enlighet med undersökningens syfte och tidigare forskning.
- Teman och subteman presenteras och hur vi kommit fram till dem.

Vi har följt denna arbetsgång och har valt att presentera teman och subteman med hjälp av en tabell för att det ska vara lätt att följa.

3.5 Databearbetning

Efter att intervjuerna transkriberats kodades de. Vi kodade transkriberingarna för att hitta koder som var gemensamma för respondenternas svar. Vi skapade tabellen nedan där koderna sorterades efter olika kategorier och därefter hamnade i tabellen för att sedan bilda teman.

Temana fungerar som övergripande delar som svarar på vilka syften lärarna har med sin högläsning på mellanstadiet.

Koder	Subteman	Tema
Läsförståelse Fylligare språk Läsflyt Strategier Textanalys Ord/begrepp Grammatik Meningsbyggnad På/mellan/bortom raderna Textkoppling Textsökning Analysera Sammanfatta	Exponeras för språk Analys av text Modellera strategier Grammatikkunskap och språkets uppbyggnad	Språkutvecklande
Trevligt Mysig stund Uppskattas Gå ner i varv Kopplar av Lugnt Gemenskap Mjukstart Avkoppling	Gemensamt lugn och avkoppling Tid för elever att landa	Mysig och avkopplande stund

Intresse Upplevelse Fantasi Roligt Spännande Engagerande Inlevelse Få med eleverna Helhetsbild Vilja läsa/Läslust Möta litteratur Skapa bilder	Uppleva olika typer av berättelser Gemenskap Skapa en helhet från pärm till pärm Inspirera till läsning	Skapa intresse och upplevelse
Diskutera Frågor Etik och moral Värdegrund Empati Följdfrågor Reflektera Aktivera elevers tänkande Koppla text till sig själv/omvärlden	Diskutera innehållet Värdegrundsfrågor Elevernas egna reflektioner, tankar och idéer.	Diskussionsunderlag och värdegrundsarbete

3.6 Reliabilitet och validitet

Vi anser att reliabiliteten och validiteten i vår undersökning är god. Vi har utformat intervjufrågor som vi anser att respondenterna inte ska kunna feltolka och har även haft möjligheter att ställa följdfrågor eller ge förklaringar för att få så tydliga svar som möjligt. Vi har transkriberat samtliga intervjuer och haft diskussioner kring innehållet. Vi har varit eniga i tolkningen av det vi uppfattat under intervjuernas gång och i transkriberingarna. För att underlätta läsningen av de citat som är tagna från transkriberingarna och förekommer i resultatet har vi tagit bort stamningar, upprepningar och onödiga ljud. Vi anser att detta inte påverkar intervjuens karaktär eller känsla och att vi har redovisat det som respondenterna sagt på ett trovärdigt sätt.

3.7 Etiska principer

I denna undersökning följer vi Vetenskapsrådets riktlinjer för forskningsetik. Alla som medverkar i undersökningen har blivit informerade om syftet med undersökningen, alla har lämnat samtycke till att medverka i undersökningen och fått information om att medverkan är

frivillig och svaren är anonyma (Bilaga 2). Alla uppgifter behandlas med konfidentialitet och kommer hanteras varsamt så ingen obehörig tar del av materialet (Vetenskapsrådet, 2017 u.s.). Allt material innehållande personuppgifter och inspelningar av ljud används för undersökningsändamålet och raderas sedan när uppsatsen blivit godkänd. De etiska principerna vi förhåller oss till i undersökningen är informationskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet och samtyckeskravet (Christoffersen, Johannessen, 2015 s. 45 ff).

4. Resultat och analys

I det här kapitlet redovisar vi vår analys och resultatet. Först kommer vi att redogöra resultatet i relation till den första forskningsfrågan, syften med högläsning. Sedan presenteras resultatet för andra forskningsfrågan, förändringen av syftet, användandet och frekvensen av högläsning i de olika årskurserna på mellanstadiet.

4.1 Syften med högläsning

Nedan redovisas resultatet kopplat till den första forskningsfrågan, vilka syften mellanstadielärare har med högläsningen i sin undervisning. Vi har hittat fyra teman. Dessa är att: 1. Det är språkutvecklande. 2. Det är en mysig och avkopplande stund. 3. För att skapa ett intresse och en upplevelse hos/för eleverna. 4. För att använda högläsning som diskussionsunderlag och som hjälpmedel för värdegrundsarbete.

4.1.1 Språkutvecklande

Samtliga respondenter menar att högläsning är språkutvecklande och bidrar med flera olika positiva språkstärkande faktorer till eleverna. Framförallt lyfts att eleverna exponeras för språket och får höra korrekta meningsbyggnader, grammatik och många ord och begrepp. Respondenterna menar att genom att höra språket kan eleverna ta det till sig och bygga upp sin kunskap kring det. Vidare beskrivs det att lärarna som läser högt modellerar för olika lässtrategier och därmed hjälper eleverna att själva bli goda läsare som kan använda sig av olika typer av strategier för att läsa och ta till sig text.

”Den primära anledningen är att jag i en högläsningssituation kan på ett väldigt tydligt sätt modellera olika lässtrategier. De lässtrategier jag brukar använda mig av i min klass är ju dom här vanligaste; spågumman, cowboyn, detektiven med mera.” (Respondent 5).

Under och efter läsning kan läraren även ställa olika typer av frågor kring elevernas läsförståelse. Detta kan vara frågor som handlar om vad som står på, mellan och bortom raderna. Genom att ställa frågor till den lästa texten får eleverna träna på att resonera, samtala kring och reflektera över innehållet. Detta kan även hjälpa läraren att se om eleverna har förstått vad som berättas och därmed deras läsförståelse.

Ytterligare en del av språkutvecklingen är att kunna sammanfatta och välja ut delar som anses viktiga. Ett exempel på detta är när eleverna får återberätta vad som hände sist de läste eller sammanfatta när boken är utläst.

” Jag diskuterar alltid det jag högläser på morgonen, jag går tillbaka till det vi läser och det vi läste dagen innan och brukar fråga, vad hände sist? Varför gjorde de så? Varför hände det? och sådana frågor för att få eleverna att reflektera lite.” (Respondent 8).

4.1.2 Mysig och avkopplande stund

Samtliga av våra respondenter lyfter även att högläsningen är en trevlig, mysig, lugn och avkopplande stund för eleverna. Flera beskriver att det fungerar som en bra start på dagen där eleverna får en lugn början och möjligheten att landa vid sin plats.

”[...] sen har jag ju högläsning i en vanlig kapitelbok flera gånger i veckan också och det är mer för en skön stund, lyssna på text. Oftast på mornarna brukar vi börja med en lugn stund, en liten mjukstart. Just den här gruppen märker jag att det gör stor skillnad för hela dagen om vi börjar med högläsning eller att dem läser något själva.” (Respondent 7).

”Det är en bra start på dagen också. Börja lite lugnt med högläsning. En lugn och mysig stund, de landar vid bänken.” (Respondent 8)

Dessutom lyfts det som ett perfekt avbrott när eleverna börjar bli trötta och behöver en paus från annat skolarbete. Yngre elever har svårt att hålla fokus en längre stund och då kan högläsning bli ett avbrott där de får samla ny energi och tid för avkoppling. Majoriteten av respondenterna beskriver även att högläsning är något som uppskattas väldigt mycket av eleverna.

”Det är även en mysig stund på dagen som eleverna uppskattar verkligen, eleverna vill inte att man slutar läsa och säger fortsätt. Kan du inte läsa lite till? så det är absolut en mysig stund men det beror ju lite på hur man gör också.” (Respondent 3).

Respondenterna menar att högläsning är en aktivitet som bidrar till ett lugn och ett bättre klassrumsklimat. Att det bidrar till att eleverna får möjlighet att ladda sina batterier för att orka med hela skoldagen med alla dess utmaningar.

4.1.3 Skapa intresse och upplevelse

Ett annat syfte med högläsning som är gemensamt för respondenterna är att skapa ett intresse för läsning och att ha gemensamma läsupplevelser med eleverna. Detta grundar sig bland annat i att barn inte läser eller blir lästa för lika ofta i dagens samhälle. Detta kan i sin tur leda till att eleverna varken har ett intresse för att läsa eller har några positiva läsupplevelser. Respondenterna menar därmed att om eleverna får positiva läsupplevelser så leder det till att de själva kommer att läsa mer.

” [...] speciellt faktiskt ännu mer nu när ganska många inte får så mycket högläsning hemifrån. Förut var det ju fler elever som faktiskt hade högläsning med sig hemifrån, många läste högt för dem hemifrån men det gör ju faktiskt inte så många längre så att det är ännu viktigare nu.” (Respondent 1).

Högläsning ger eleverna en läsupplevelse och en helhet. Boken ska vara rolig, spännande och engagerande för eleverna. Eleverna ska även få diskutera, reflektera och ta ställning till olika saker som förekommer i boken, då det stärker upplevelsen i läsningen och ökar intresset för boken. De elever som har ett intresse för att läsa får via högläsningen i skolan möjlighet att uppleva olika typer av böcker och texter som de annars kanske inte skulle välja själva och därmed uppleva fler genrer och berättelser.

”Andra anledningar kan till exempel vara att man vill att barnen ska få ett intresse och en upplevelse. En bok är ju en upplevelse som man vill entusiasmera läsningen överlag. Man vill vurma för läsandet och göra läsandet till något spännande och roligt för då kanske fler blir intresserade av att läsa.” (Respondent 5).

Det insamlade materialet visar att högläsning är en uppskattad aktivitet hos eleverna. De vill ofta att läraren ska fortsätta att läsa för att det är så spännande. Det förekommer även att vissa elever, efter utläst högläsningssbok vill låna samma bok som de fått läst för sig eller uppföljaren för att boken var så bra och därmed kunna uppleva den på nytt.

Att skapa en upplevelse hjälper eleverna att skapa bilder i huvudet utifrån texten, något som respondenterna menar att eleverna har blivit sämre på genom åren. De menar också att det handlar om att hjälpa eleverna läsa en bok från början till slut för att skapa en helhet kring berättelsen.

”Jag tycker också att när man läser högt, läser vi skönlitterär text då tycker jag att det är superviktigt med dagens barn att man ibland också läser med syftet att få en helhet och läsa en bok från liksom a till ö. För barn, ofta när de väljer böcker, så går ju det väldigt fort och sen så läser de väldigt fort och så får de luckor i förståelsen och då blir det tråkigt och så byter de bok, så jag kan tycka ibland att syftet med högläsning och att vi läser tillsammans också bara kan vara att jag uppfattar huvudidén i en historia.”
(Respondent 2).

”Vi har ju tyvärr ett läge i dag där elever möter allt färre böcker och läser allt mindre själva. Tyvärr saknar många elever förmågan, eller saknar men har inte tränat upp förmågan, att skapa bilder i huvudet av olika typer av texter. Så för mig är det också väldigt viktigt att vi delar en gemensam läsoplevelse och diskuterar olika bilder och känslor kring texten så att vi får träna på den förmågan att ta till sig texter på det sättet. För det är ganska många elever som har svårt för det och en svagt utvecklad förmåga att göra det tycker jag så det är också ett väldigt viktigt syfte sen är det ju också alltså bara läsupplevelsen. Det är så fantastiskt att se elevernas lycka när de har fått möta en text som de kanske aldrig hade väntat sig att de skulle tycka om.” (Respondent 6).

4.1.4 Diskussionsunderlag och värdegrundsarbete

Det sista temat vi hittat genom vår undersökning är att högläsning kan användas som diskussionsunderlag och som underlag för värdegrundsarbete med eleverna. Under och efter läsning kan läraren eller eleverna ställa frågor som rör innehållet i texten eller det som framkommer mellan och bortom raderna. Respondenterna menar också att diskussionerna som uppkommer kring en bok ofta kan kopplas till läroplanens första kapitel, skolans värdegrund.

”Man kan också diskutera kring de olika ämnena som kommer upp i böckerna. Hur skulle du ha gjort? Har du varit med om något liknande? Ja, det inbjuder till många diskussioner tänker jag. Att man stannar upp och reflekterar när man läser.”
(Respondent 3)

”Ibland så kan man stanna upp och diskutera, det beror ju lite på vilken bok man läser, ibland fastnar man på något man kan spinna vidare på, ibland kanske jag har haft i tanken, att med den här boken har jag ett syfte, typ värdegrundsfrågor.” (Respondent 7)

Läsning ur skönlitteratur kan även ge eleverna inblick i andras livssituationer och vardag. De kan göra kopplingar mellan likheter och skillnader mellan sin egen situation och exempelvis en karaktärs. Man kan exempelvis jämföra olika människors levnadsvillkor.

”Att kunna göra kopplingar utifrån texten till sig själva och ut till världen omkring dem. De tränar på att lyssna på varandra och ta del av olika tankar. Ja, de tränar på väldigt mycket saker.” (Respondent 6).

Respondenterna menar också att man kan använda karaktärer i litteratur för att spegla situationer som kan uppstå för eleverna och för att diskutera aktuella frågor/problem som uppstår i klassen, utan att peka ut en elev. Då kan man istället utgå ifrån en karaktär eller specifik situation i en bok att diskutera och resonera kring. Till exempel kan det handla om frågor och funderingar kring sexualitet, utanförskap, mobbning eller könsroller. Det kan ibland vara lättare för eleverna att diskutera svårare typer av frågor utifrån en fiktiv situation än en verklig händelse eller sig själv.

4.2 Förändring av syften, användning och antal högläsningstillfällen mellan årskurserna

Här presenteras resultaten av andra forskningsfrågan, hur högläsningens syfte, användning och antal högläsningstillfällen förändras i de olika årskurserna. Vi har valt att presentera resultatet i tre teman. Dessa tre teman är syften, användning och antal högläsningstillfällen. Temat syften visar de olika anledningarna till att lärare använder sig av högläsning, temat användning visar hur lärare använder sig av högläsning och temat antal högläsningstillfällen visar hur ofta lärare använder sig av högläsning i de olika årskurserna.

4.2.1 Syften

Det som framkommit i undersökningen är att majoriteten av respondenterna har olika syften med högläsning i de olika årskurserna. Endast två av åtta anser att syftet förblir detsamma i samtliga av de tre årskurserna.

De respondenterna som anser att syftet ändras i de olika årskurserna är överens om att högläsningen i årskurs fyra och fem används främst för avkoppling och att främja läslust hos eleverna. I årskurs sex är det mer komplexa texter och det finns ett tydligare uppgiftssyfte kopplat till högläsningen. I årskurs sex är syftet med högläsning att eleverna mer ska diskutera, reflektera och resonera kring innehållet.

”Ja, mycket mera kanske diskussionsunderlag i årskurs sex. Man läser ju böcker som kanske finns en hel del att diskutera. I årskurs fyra vill man de ska få en upplevelse, en saga/berättelse men i årskurs sex är det kanske diskutera, det är ganska mycket böcker som har med etik och moral att göra som man diskuterar och man kanske läser i lite mindre grupper också så att man ska kunna diskutera på ett annat sätt, så att ett lite annat syfte blir det ju.” (Respondent 1).

I årskurs fyra och fem är barnen yngre och gruppen är fortfarande någorlunda formbar. Respondenterna menar att högläsningen i årskurs fyra till stor del används för att forma och stärka gruppen och således att få det klassrumsklimat som läraren vill ha.

De respondenter som anser att syftet med högläsningen inte ändras i de olika årskurserna säger dock att komplexiteten på texterna och uppgifterna blir svårare vartefter eleverna blir äldre och utvecklar sina kunskaper och förmågor.

”Jag använder det nog lika ofta, gör jag. Men gör jag det på samma sätt? I en fyra använder jag mig nog mer när man tittar på vilka delar en text ska innehålla. Ja, men säg att vi jobbar med berättande text som man gör mycket i fyran. Då kanske vi tittar på de olika delarna lite extra. Men längre fram, i årskurs 6, kanske vi inte gör det lika mycket. Texterna kanske skiljer sig åt och innehållet i texterna. Jag tycker inte det är någonting man ska minska på, du har lika mycket nytta av högläsning hela tiden. I sexan kan det bli mer frågor och diskussioner kring vad som står mellan raderna medan i fyran kanske det blir mer fokus på själva innehållet.” (Respondent 3).

4.2.2 Användning

Hur användningen av högläsningen förändras i de olika årskurserna är likartad hos respondenterna. När eleverna går i årskurs fyra och fem används högläsning för att skapa intresse, ha en mysig stund och kolla på hur texter är uppbyggda och dess olika delar.

”I en fyra använder jag mig nog mer när man tittar på vilka delar en text ska innehålla. Ja, men säg att vi jobbar med berättande text som man gör mycket i fyran. Då kanske vi tittar på de olika delarna lite extra. Men längre fram i årskurs sex kanske vi inte gör det lika mycket.” (Respondent 3)

I årskurs sex stannar lärare inte upp lika ofta i läsningen och eleverna är mer självgående. Högläsningen används mer till att titta djupare på innehållet med hjälp av diskussionsfrågor och andra kluriga frågor där eleverna får tänka kring betydelsen som finns mellan och bortom raderna.

Användningen av högläsning förändras i den mån att när eleverna blir äldre behöver de fundera och reflektera mer kring innehållet. De behöver dessutom resonera och motivera ställningstaganden som förekommer i texten och kunna diskutera detta med sina klasskompisar.

”I årskurs sex är grupperna mer formade och då kan man fokusera mer på kunskaperna. De är mer mogna att diskutera i sexan.” (Respondent 4)

4.2.3 Antal högläsningstillfällen

Svaren kring hur ofta respondenterna använder sig av högläsning i klassrummet är specificerade till antal högläsningstillfällen vid det exakta tillfället intervjun genomfördes. Samtliga respondenter använder högläsning varje vecka i sin undervisning. Sex av åtta respondenter läser högt flera gånger i veckan och två läser enbart högt en gång i veckan. De två respondenter som använder högläsning enbart en gång i veckan undervisar klasser i årskurs sex. Samtliga respondenter som undervisar i årskurs fyra läser dock flera gånger i veckan.

En av de två respondenter som undervisar i årskurs sex och använder högläsning en gång i veckan säger även att frekvensen på högläsning i klassrummet varierar under terminens gång, att det periodvis blir flera gånger i veckan och ibland blir det ingen högläsning alls, hen valde att svara på frågan genom att uppskatta ett genomsnitt på högläsningen i undervisningen under detta läsår.

Flera respondenter uttrycker att de läser oftare i årskurs fyra och fem. I årskurs sex används högläsningen mer sporadiskt och är ofta kopplad till olika uppgifter och är ofta ämnesövergripande mellan exempelvis svenska och historia.

”Så i åk 4 läser man mycket mer högläsning. Både för att de inte kan läsa lika bra själva också förstås men för att skapa intresse så då läser man ju säkert varje dag, så det blir inte lika mycket, det avtar lite med femman och sexan, fast man tänker att man ska liksom fortsätta för att man tycker att det är viktigt, men det blir inte lika mycket men det behövs nog absolut att de fortsätter vänja sig vid att lyssna när någon läser högt.” (Respondent 1)

” I fyran behöver man bryta av lite med att nu lägger vi ner och så kan jag läsa en stund innan lunch till exempel för att de inte orkar lika länge. Det är väl mest därför jag läser mer i fyran och femman än i sexan. I sexan försöker man nog tänka mer kvalitativt, vad man högläser just för att kunna diskutera det man läser.” (Respondent 8)

5. Diskussion

I detta kapitel diskuteras resultatet vi kommit fram till i resultatkapitlet. Resultatet kommer i 5.1 att diskuteras i relation till den tidigare forskningen och i 5.2 diskuteras vårt metodval.

5.1 Diskussion i relation till bakgrund och tidigare forskning

Flera lärare som vi intervjuat använder högläsning i ett språkutvecklande syfte. Forskningen visar att detta är en av många fördelar med högläsning. Sanacore (1991 s. 212 f) säger att elever får bättre vokabulär, bättre grammatik, ny kunskap och positiva läsupplevelser. Flera respondenter menar att eleverna utvecklas språkligt när de får höra korrekta meningsbyggnader, grammatik, uttal samt begrepp. Skolverket (2021b u.s.) beskriver just hur språkexponeringen är viktig för yngre barn. Resultatet i vår undersökning stärker detta då respondenterna också trycker på vikten av att eleverna exponeras för språk och att eleverna tar till sig det och bygger sin kunskap kring det. Här stämmer forskningen överens med respondenternas resonemang. Respondenterna menar då att högläsning är den mest effektiva metoden för att exponera barn för språk. Forskning gjord av Suggate, Lenhard, Neudecker & Schneider (2013 s. 560 ff) styrker detta då resultaten i den undersökningen visar att högläsning som metod är fördelaktig då elever lär sig fler ord om läraren läser högt och agerar som en förebild i uttal och sammanhang.

Ytterligare något som resultatet visar är att lärare gärna använder högläsning för att ge elever inblick i olika levnadsvillkor och andras vardag. Under högläsningen får eleverna se och göra kopplingar mellan sig själva och karaktärer som de kommer i kontakt med i litteraturen. Pihlgren (2019 s. 2 f) beskriver just detta. Barn lär sig saker om människor, livet, språk och läsning. De får lära sig om fenomen som förekommer i den verkliga världen. Resultatet visar att lärare gärna tar tillfället i akt eller rent utav väljer litteratur med syftet att diskutera olika livsfenomen och värdegrundsfrågor. Detta verkar både ske sporadiskt vartefter något dyker upp i litteraturen som väcker frågor hos eleverna och förbestämt av läraren. Ibland känns det som att läraren ser sina chanser till att koppla situationer och känslor som förekommer i litteraturen och då använder detta till att få eleverna att tänka och resonera. Ändamålet blir att eleverna utvecklas som individer och att gruppen tillsammans blir tryggare.

Alla respondenter nämnde att de använder högläsning som ett medel för avkoppling i klassrummet, att de ska ha en trevlig stund där det är lugnt och skönt. En undersökning om detta visar att om syftet är att högläsningen ska ge lugn och ro i klassrummet främjas inte elevernas språkutveckling lika mycket som om högläsning används med språkutveckling som syfte (Pihlgren, 2019 s. 2 f). Däremot visar resultatet att lärare ibland använder högläsning av andra anledningar. Genom att använda högläsning där syftet är att det ska ge eleverna avkoppling hävdar lärare att det gynnar elevernas koncentrationsförmåga och främjar deras läslust. Om läsningen alltid har ett språkutvecklande syfte så kan det lätt minska på det roliga i högläsningen. Ibland bör högläsningen vara kravlös och enbart vara en trevlig stund. Dock är alla former av språkexponering positivt, även om det ibland är kravlöst (Skolverket, 2021b s. 8)

Beck och Mckeowns (2001 s. 10) forskning där de kollar på vad det är i högläsningen som ger språkförstärkande resultat visar att arbetet innan själva läsandet är viktigt och att om eleverna kan relatera till innehållet skapas en större förståelse. De kom även fram till att ifall läraren ger bakgrundsinformation om texten de senare läser ger det eleverna en ökad nyfikenhet. Att skapa ökad nyfikenhet för eleverna kan vara synonymt med att skapa intresse för eleverna anser vi. Att skapa intresse för litteratur och läsning anser våra respondenter vara viktigt för att främja elevernas framtida litteraturvanor och deras läslust. Genom att ge eleverna bakgrundsinformation om en text presenterad för sig väcka deras nyfikenhet och så skapas ett intresse och skapar positiva läserfarenheter.

Flera respondenter använder högläsning oftare i årskurs fyra och fem än i årskurs sex. En av anledningarna är att bygga en gemenskap i klassen, att klassen får gemensamma läsoplevelser tillsammans. Forskning visar även att detta stämmer. Jönsson (2007 s. 46 ff) berättar att när eleverna delar gemensamma läsoplevelser tillsammans ger det läraren möjlighet att arbeta vidare med dessa upplevelser på olika sätt. Resultatet i vår undersökning visar att lärare upplever att det är viktigt att skapa dessa upplevelser tillsammans i årskurs fyra och fem, detta leder till att de är mer mogna och självgående i årskurs sex. En annan anledning till att lärare tycker om att skapa dessa upplevelser med eleverna kan vara att de själva uppskattar läsning som avkoppling och som ett sätt att komma bort en stund. Merga och Ledger (2018 s. 136 ff) beskriver detta fenomen som en av anledningarna till att lärare använder högläsning.

I resultatet av vår undersökning visar det sig att samtliga respondenter använder högläsning i sin undervisning och majoriteten använder det minst en gång i veckan. Merga och Ledgers (2018 s. 136 ff) forskning visar ett resultat med ett liknande utfall. Den forskningen visar även att högläsningen avtar ju äldre eleverna är. Vår undersökning visar även där ett liknande resultat. Lärare i flera länder anser alltså att högläsning är en metod som har stora och många fördelar och är därmed en viktig del av undervisningen men att den dock avtar ju högre upp i åldrarna man kommer.

Det finns ingen tvekan om att högläsning anses vara viktigt, ändå visar vår undersökning att lärare önskar läsa mer för sina elever, men att tiden inte räcker till. Tidigare forskning visar också att läsning hjälper elever att utveckla flertalet förmågor och kunskaper, ändå minskar frekvensen kring hur ofta lärare läser ju högre upp i årskurserna man kommer då andra delar anses viktigare att göra och hinna med.

5.2 Metoddiskussion

Undersökningen genomfördes med semistrukturerade intervjuer och hade totalt åtta respondenter som alla var behöriga lärare i ämnet svenska och undervisade antingen i årskurs fyra, fem eller sex. Vi anser att det var bra att använda semistrukturerade intervjuer då vi fick möjlighet att utgå från samma intervjuguide för samtliga men kunde ställa olika typer av följdfrågor beroende på svaren vi fick för att få ut förklaringar som kunde hjälpa oss besvara våra forskningsfrågor. Intervjuer tycker vi är den bästa metoden för att synliggöra hur lärare säger sig göra i sin undervisning och därmed få en inblick i deras tankar, formuleringar och idéer. Med denna metod är det dock viktigt att skilja på vad lärare säger att de gör och vad de faktiskt gör. För att ta reda på hur och vad de faktiskt gör i praktiken skulle även observationer krävas.

Vår valda analysmetod var tematisk analys. Vi anser att denna metod passade bäst för vår typ av undersökning och hjälpte oss att lätt hitta gemensamma koder i respondenternas svar som sedan blev subteman och slutligen teman. Vi anser också att tabellen vi skapat med hjälp av metoden med koder, subteman och teman gör det lättare att tolka och överskådligt att se ett resultat. Vi hade under undersökningens början en tanke att använda diskursanalys men kom

sedan fram till att en tematisk analys är mer lämplig som analysmetod för denna typ av undersökning och som hjälp för att analysera materialet för att få fram slutsatser.

Något vi diskuterat efter att samtliga intervjuer var genomförda är om ordet *syfte* borde kommit tidigare under intervjuerna. En eventuell redigering av den femte frågan i intervjuguiden, där vi istället kunnat fråga vilken som är det primära syftet till att de använder högläsning i undervisningen istället för att använda ordet *anledning*. Anledningen till att vi resonerat kring denna ändring är för vi valt att undersöka lärares syften och syftesförändringar i uppsatsen och nu förekommer inte en fråga där ordet syfte används förrän i slutet av intervjun. Det kan då upplevas av respondenten som en inte lika viktig del av undersökningen, att syftet är något vi kastar in i slutet. Om frågor kring syftet med högläsning förekommit tidigare i intervjun hade respondenterna eventuellt gett mer informativa svar då det kan ha upplevts viktigare.

6. Avslutning

I vår undersökning och uppsats har vi haft till avsikt att besvara våra forskningsfrågor och syftet med uppsatsen. Vi har kommit fram till att det finns fyra huvudanledningar till varför lärare högläser på mellanstadiet. Dessa är att det är språkutvecklande, mysigt och avkopplande, för att väcka ett intresse och skapa upplevelser hos/för eleverna och sist att använda högläsningen som diskussionsunderlag och som hjälp i värdegrundsarbete. Dessutom har vi redogjort för våra respondenters förändring av syften och användning kring högläsning i de olika årskurserna fyra, fem och sex där det framkommer att högläsning används oftare i årskurs fyra än i fem och sex, dock anser samtliga att högläsningen fortsatt är viktig genom hela studietiden men att tiden inte räcker till i de högre årskurserna.

Vi anser att denna forskning synliggör mer kring hur lärare på mellanstadiet använder sig av högläsning i sin undervisning, något som tidigare inte funnits särskilt mycket av. Vi hoppas dessutom att denna forskning kan inspirera mellanstadielärare till hur de kan använda sig av högläsning på sina lektioner.

6.1 Förslag på vidare forskning

Vidare forskning som vore intressant är om och i så fall hur högläsning används ännu högre upp i årskurserna i svenska grundskolan. Använder lärare på högstadiet sig av högläsning? Det vore även intressant att undersöka mer kring att eleverna själva läser mindre och vad det beror på, är det enbart dator och tv som tagit över eller har ljudböcker också fått en större plats? Använder lärare ljudböcker i undervisningen eller kan det vara ett verktyg till att få elever att exponeras för mer litteratur?

Referenser

- Ahrne, G., & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Beck, I. L., & McKeown, M. G. (2001). Text talk: Capturing the benefits of read-aloud experiences for young children. *The Reading Teacher*, 55(1), 10-20. Från <http://interactivereadalouds.pbworks.com/f/Capturing%2Bthe%2BBenefits%2Bof%2BRead%2BAloud%2BExperiences.pdf>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. (1. uppl.) Studentlitteratur.
- De Cat, C. (2020). Predicting Language Proficiency In Bilingual Children. *Studies in Second Language Acquisition* 42(2), 279-325. doi:10.1017/S0272263119000597
- Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun: tekniker och genomförande*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Jönsson, K. (2007). *Litteraturarbetets möjligheter: en studie av barns läsning i årskurs F-3*. Diss. Lund: Lunds universitet, 2007. Malmö.
- Kåreland, L. (2015). *Skönlitteratur för barn och unga: historik, genrer, termer, analyser*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Langemar, P. (2008). *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi: att låta en värld öppna sig*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Liberg, C. (2003). Möten i skriftspråket. I: Bjar, L. & Liberg, C. (red.) *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur.
- Merga, M, K. Ledger, S. (2018). *Teachers' attitudes toward and frequency of engagement in reading aloud in the primary classroom*. Literacy UKLA. <https://doi.org/10.1111/lit.12162>
- Pihlgren, Anna. (2019). *Språk-, läs- och skrivutveckling – Förskola Modul: Läsa och berätta Del 1: Högläsning*. Skolverket, 2019. Från https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/F%C3%B6rskola/021-Lasa-o-beratta/del_01/Material/Flik/Del_01_MomentA/Artiklar/M21_fsk_01A_01_hoglasning.docx
- Sanacore, J. (1991). *Expository and Narrative Text – Balancing Young Children's Reading Experiences*. Childhood education. <https://doi.org/10.1080/00094056.1991.10520795>

Skolverket. (2021a) *Korrigerande återkoppling hjälper elever med uttalet*. Skolverket. Från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/korrigerande-aterkoppling-hjalper-elever-med-uttalet>

Skolverket. (2021b) *Språkexponering förutsäger språkfärdighet bäst*. Skolverket. Från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/sprakexponering-forutsager-sprakfardighet-bast>

Suggate, S.P., Lenhard, W., Neudecker, E., Schneider, W. (2013). *Incidental vocabulary acquisition from stories: Second and fourth graders learn more from listening than reading*. *First language*, 33(6), 551 – 571. <https://journals-sagepub-com.ep.bib.mdh.se/doi/pdf/10.1177/0142723713503144>

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningsred*. Vetenskapsrådet.

Bilaga 1. Intervjuguide

- I vilken årskurs undervisar du i just nu? – i vilka årskurser har du undervisat i tidigare?
- Vilken behörighet har du?
- Använder du dig av högläsning i din undervisning?
- Hur ofta använder du högläsning? Flera ggr i veckan? En gång i veckan? Varannan vecka?
- Varför använder du dig av högläsning i din undervisning? Vilken är den **primära** anledningen?
- Finns det några andra anledningar?
- Använder du högläsning för att träna på förmågor och bedöma kunskaper som finns i läroplanen? Aktivt?
- I sådana fall - Hur använder du högläsning för att träna på förmågor och bedöma kunskaper som finns i läroplanen? (främst inom ämnet svenska)
- Vilka förmågor och/eller kunskapskrav testar du av med hjälp av högläsning?
- Upplever du att du använder dig av högläsning lika ofta/på samma sätt när du undervisar din klass när den befinner sig i en annan årskurs? Används högläsning lika ofta i åk 4 som i åk 5 eller 6 till exempel?
- Om det skiljer sig – varför gör det det?
- Ändras högläsningens syfte för dig i de olika årskurserna.

Bilaga 2. Missivbrev

Hej!

Vi är två studenter som studerar på grundlärarprogrammet på Mälardalens universitet och skriver nu vårt examensarbete i ämnet svenska. Syftet med uppsatsen är att undersöka i vilket syfte lärare använder sig av högläsning i sin undervisning samt hur de kopplar aktiviteten till lärandemål och centralt innehåll i LGR11. Vi vill även undersöka om/hur det skiljer sig att arbeta med högläsning mellan de olika årskurserna på mellanstadiet. Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Studien kommer bestå av semistrukturerade intervjuer där du som verksam lärare på mellanstadiet får svara fritt utifrån våra frågor. Intervjun beräknas ta ca 15 minuter och genomförs antingen fysiskt eller via Zoom. Intervjun kommer spelas in (enbart ljudupptagning). Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens universitet som i sin slutversion läggs ut på databasen DiVA där du senare kan ta del av den om du vill.

Du som respondent är självklart anonym och vi förhåller oss till Vetenskapsrådets riktlinjer för forskningsetik. Efter att uppsatsen är färdig kommer materialet från intervjuerna att raderas. Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har rätten att när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig.

Vid frågor eller funderingar är du mer än välkommen att kontakta oss för mer information.

Vänliga hälsningar

Elin Lindkvist
elt18003@student.mdu.se
XXX-XXX XX XX

Marcus Moore
mme18003@student.mdu.se
XXX-XXX XX XX

Handledare:
Magnus Jansson
magnus.jansson@mdu.se
XXX-XXX XX XX